

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 Kor.
Felévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2

— Hirdetések díjszabás szerint. —

A kloaka a politikában.

Magyarország szép kis ország, jó kis ország. Földje dúsan termi az aranykását, bányái ontják a nemes ércet. Van erdeje, van legelője, vannak folyói. Szóval minden feltétel meg van ebben az országban ahhoz, hogy néhány millióból álló nemzet önállóan, függetlenül, boldogan éljen benne.

Ezért történt, hogy a legrégebbi idők-től kezdve a legkülönbözőbb népek törték magukat érte. Egynek sem sikerült az állandó letelepülés. Mindig újabb és újabb nép áhihozott a gazdag területre.

Jött a magyar. Sikerült megállapodnia. Ezer év óta fennálló államot alkotott. De folyton-folyvást küzdenie kellett az áhihozó irigyekkel.

Végre szövetséges szomszédra tett szert. Így remélte a békességes fejlődés útját egyengetni, majd biztosítani. Rettenetesen csalódott. A keserűség pohara csak ez időtől kezdett igazában telni. Önállósága e pillanattól kezdve állandó, szívós raffinériával előkészített veszedelmeknek volt

ki téve. Szövetséges szomszédja legádázabb ellensége lett.

Ez a szövetség egy-egy időre békét hagyott a magyarnak, hogy összeszedhesse magát, hogy egy kis zsirt rakhasson magára. Mikor aztán a falat megint elég izletesnek látszott: akkor a szövetség elővette a mészáros-bárdot. Könnyörtelenül csapott le az erősödni kezdő magyarra.

A csapások sok vérvesztést okoztak. Ám halált okozni nem tudott. Minden rettenesebb csapás után Anteuszként megújult erővel ugrott talpra a nemzet.

A mészáros-bárd s a lelket kiszorítani lörekvő irtózatot fojtogatás legutóbb 57 év előtt történt. „Végzetlenül gyász és nyomorúság” következett. be majdnem két évtizeden át.

De a magyar nem halt meg. Összeszorított ajakkal, ökölbe csukott kézzel türt és szenvedett... és feltámadott újra. Megindult a reorganizációnak a világtörténetben páratlanul álló nagy és bámulatos munkája. Fialat, dúzzadó erő nyilvánult minden téren.

A szellemi élet terein, a műhelyek-

ben, a szántókon, mindenütt. A boldogság meleg érzete töltte be a nemzet szívét. A nemzeti élet fája dús virágzásba zsendült s már-már gyümölcsöt termett. Édeset, jót és izletet.

Ekkor a szövetség nagyot esententelt, mint az éhes gurmand.

Az a gyümölcs jó lesz nekem. Úgy is mind jobban és jobban ürül a kamrá, töltjük meg édes, jó, izletes gyümölcseccel.

A szövetség megkezdte az előkészületeket a szürethez. Igen jól tudta, hogy csak úgy rabló módjára — nyíltan — nem törhet be a gyümölcsös kertbe, mert esetleg a körmére koppintanak. Elővette tehát régi furlangját. Lehetetlen magas per centeket kért a gyümölcsös-kert gazdái-tól — csak úgy a szomszedság jussán. Persze hogy nem kapta meg. Nosza, megindult erre az aknamunka.

Cseleket vetettek, hadiparancsokat (Chlopy) adtak ki, szégyenpadra állították a nemzetet, megtámadták alkotmányát, hogy így erőszakosan kitörésre ingereljek. A többi aztán majd eligazítja az ágyú, a puská, az akasztófa. A nemzet azonban

TÁRCA.

Bátorítás.

Csak bátorság, csak kitartás
Édes nemzetem;
Ez a vészjel, ez a dörgés
Meg ne rémítsen!
Más szeleknek viharait
Hányszor érezök,
Hányszor áztak honfivértől
A magyar mezők.

Vert az átok, mély keservben
Nyögött Hunnia.
S búsmagában hányszor kellett
Könnyét sírnia!
Török, tatár, balsors nyíla
Zúdult ellenünk,
S önnöm fáját marcangolva
Sinylett nemzetünk.

Sinylett, oh, de szolgáncot
Nem viselt soha;
Ha lánc esördült, talpra állott
Mind a legjava.
Bús oroszlány mérge marta
Feszült izmait,

S duló esaták közt hordozá
Lelke kinjait.

Nagy Rákóczi bujdosását
Egyre gyászolók
S szertehordták siralmaink*
Ujabb bujdosók.
Elhallgatott még a szó is,
Elnémult a dal,
Kossuth hazát veszít, nekünk
Marad ravatal . . .

De szólt az Úr ágyútűzben
Világszózatot,
S minden szava földet rázott,
Ármányt oszlatott.
Bilincs lehull, mozdulnak a
Mégbénult karok,
Szabad népek szabad hazát
Zengnek a dalok.

Csak bátorság, csak kitartás
Édes nemzetem;
Ez a vészjel, ez a dörgés
Meg ne rémítsen!
Hogyha jó a nagy pillanat
Az Úr újra szól,
S szava világévégig hat a
Vészfelhők alól.

És szavára hősök kelnek
Ki a föld alul,
És szavára a gaz ármány
Szennyes porba hull;
S háromszínű zászló lobog
Feru az ormokon,
Győzelemről zeng az ének
Lelkes hangokon . . .

Bálint György.

A magyar kath. ifjúság zárandoklata Rómába.

(Folytatás.) (10.)

A szent romok csak homályosan regélnek a Konstantin bazilika nagyságáról és gazdag rendezéséről. Mint egy aranyhegy úgy csillogott a távolban aranyozott bronzfedelzete és az izzó nap játszi sugaraival tüneményes színeket festett a fölötté lebegő légkörben. Hol találjuk meg a rege valódi képét? Ha a romokat kérdezem, bizonyára Michelangelonagysoros versét idéznék:

— „Oh, jó nekem, hogy így alszom s kő vagyok;
Mert ily silány, gyalázatos napokban
Az álvők, a nem érzők boldogok.
Oh, esdek, föl ne költés! Beszélj halkabban!”

(Szász K. ford.)

jól ismeri már ezt a fufangot. Nem reagált tehát, hanem maradt nyugodtan, szigorúan a törvényesség védő sáncái között.

Ez a nem várt fenséges nyugalom dühbe hozta a szomszédban a kamarillát. Örögi gondolata támadt.

Földig kell alázni, arcul kell verni azt a büszke, nyakas nemzetet.

A gondolatot tett követte. Szeptember 23-ika az a gyászos nap, melyen egy nemzetnek gyalázatos arcúcsapása végbe ment. A király elé hívták nagy pecsétetes levelekkel a nemzetnek öt vezérét. A bécsi burgban tehát, meghívásra, nem Kossuth F. és társai jelentek meg, hanem az egységes magyar nemzet. És a koronás király a meghívására lojálisan megjelent nemzetnek ajtót mutatott.

Ilyen megalázást még a győzelmes fegyvereire támaszkodó római imperátor sem mert volna megtenni egy szabad, még meg nem hódított nemzettel szemben.

A nemzetet azonban még ez a járom alatt való áthajtás sem hozta ki a sodrából. Nem gyúlt ki a forradalom tüze, miként remélték. Nosza rajta! Tovább kell inzultálni, szurkálni ezt a tulságosan józan nemzetet. Hogyan? Kikkel?

Ez előtt 57 évvel a nemzetiségeket használták fel erre a célra, most ezeknek is megjött az eszük. Sokat tanultak, sokat tapasztaltak. Ismerik Ausztria hálájátök is.

Kikkel dolgozzanak hát? Ott vannak a „hazátlan bitangok.“ Ezek mindegyre kaphatók. Éretlenek, elégedetlenek, türelmetlenek. Ezt a csatornát kell tehát meg-

nyitni. Hadd törjön elő bűzhödt iszapja. Hadd borítsa be azt a gyümölcsös keretet. Az undokság, a piszok, a rablás, a gyújtogatás majd csak ki hozza türelméből a méltóságos nemzetet.

Igy történt, hogy Bpest utcáin az elmúlt héten már működött a kanális — a kamarilla illatos szövetségese.

„Jogot a népknek!“ Ezzel a jelszóval tört rá a nép jogos védelmezőire. Eszköze a dorong, a kés, a revolver.

Majd jön a lámpavas és így tovább. A kloaka és a kamarilla tehát ez idő szerint jó egyetértésben levő szövetségesek. Par nobile fratrum. A nemzet pedig vár nyugodtan, a törvénykönyvvel a kezében.

Érzi és tudja, hogy a kloaka a zsilipnyitogató is, amely végső tehetetlenségében ilyen eszközre szorult, elnyelheti. Majd aztán az így megtermékenyült (?) kloakát egy jótékony eső megtisztítja.

És újra virágos kert lesz Pannonia, akár tetszik az a szomszédnak, akár nem.

Püspök urunk ö Excellenciája bérmautja Gyéresszentkivályon, Harasztoson és Felvincen.

Tordáról Gyéresszentkirályi fiókhitközségbe ö Excellenciája kíséretével folyó hó 19-én reggel 1/29 órakor érkezett. A hívek nevében a diszkapünál Gróf Lajos egyházi tanácsos üdvözölte, a templomajtónál pedig dr. Balázs András főesperes helyettes, tordai plebános, mint a fiókhitközségnek is lelkipástorja fogadta és adta át hódolata jeléül a templom kulcsait. A szívélyes üdvözletekre adott kegyes válaszok után ö Excellenciája olvasott szt. misét mondott, melynek végeztével dr. Balázs prédikált, az életből vett erős érvekkel bizonyítva, hogy a bérmaandóknak és mindnyájunknak a Szentlélek kegyelme meny-

nyire szükséges, mivel a világ szelleme ellenkezvén Krisztus szellemével, a világ épen azokat nem tartja boldogoknak, kiket Krisztus Urunk a nyolc boldogságról tartott hegyi beszédében boldogoknak mond.

A hatásos szentbeszéd után ö Excellenciája szölvét kerestelen, de annál inkább lebilincselés és szivekig ható szavakkal a bérmaandókhoz, a bérmaálás szentségéről, annak szükségességéről és a Szentlélek bennünk való eredményes működéséről, ha azt segítségül hívjuk és annak ellent nem állunk.

A különben is szép, de ez alkalomra Pap Gyuláné, aranyos-lónai nagybirtokosné és Balogh Györgyné, aranyos-gyéresi postamesterné által élő virágokkal és szőnyegekkel még szebben díszített kis templom zsufolásiig telve lévén, püspök úr ö Excellenciája a bérmaálás szentségét — az Egerbegy filialis hitközség hívei is itt bérmaalkozván — számszerint 24-nek a templom kerítésében osztotta ki. Ezután a bérmaáltat utolsó áldása és a pápai áldás kiosztása volt a templomban, majd ismét a templom kerítésében — az iskolás gyermekek vallásos neveléséről és vallásbeli oktatásáról szerzett magának — kérdegetés által — meggyőződést a kegyelmes főpásztor, a mi szép szentképcskek kiosztásával végződött és ennek megtörténte után a gyéresszentkirályi és egerbegyi egyháztanácsosok tisztelgését fogadta, Kovács István és Harmath Lajos gondnokok vezetése mellett.

A villásreggeli ideje elérkezvén, ö Excellenciáját és kíséretét a gyéresi és egerbegyi hívek dúsan terített asztalhoz ültették; a válogatott ételekből és italokból ö Excellenciája keveset használva, hamar el sietett egy betegnek, a Gróf Lajos nejének látogatására; azalatt a kíséret, közöttük a Tordáról jött világaiak: dr. Beteg Miklós alispán, Sándor Ákos főispáni fitkár, Erdélyi főszolgabíró, a kir. törvényszéktől: dr. Széplaky államügyész, dr. Borzovay és Dózsa Sándor helyettes bírák s más híresök a disz villásreggelihez láttunk, a mi a disz jelzöt annál inkább megérdemli, mert az, az azt élvező idegeneknek semmi költségbe nem került, csak kö-

Nem óhajtkják vissza a régi fényt, előnyösebbnek vélik, ha a vallástalan uralom és korszak alatt nem azon hüvös szép külsővel jelennek meg, mint amelyet a vallásos érzület égíszte teremtet.

Alaprajza egy hosszant nyuló négyszöget képez, 100 mtr. hosszú és 76 mtr. széles kiterjedéssel. Három hajója közül a főhajó magasabb és szélesebb volt a másik kettőnél, a végén félkörben (apszis) záródott el. A főhajóval szemben a Colosseum felől volt a bejárat, csak később nyitottak a Sacra Via útról, a bazilika jobb oldalán egy második bejáró helyet, mely a tulsó oldalfal végén a szimmetrikus benyomás miatt még egy apsziszt létesített.

A középhajó oszlopsorai előtt, nyolc remek kivitelű korinthusi márványoszlop állott. El lehet mondani, hogy a korinthusi disz a legszebb a görög oszlopépítések közt. (Megnyerő változatokban pompázó, kehelyszerűen összefüzdött.) Megnyerő változatai nagy elterjedést biztosítottak számára az építésben. Két sorban, kehelyszerűen elhelyezett akanthus levélből áll, melynek esokrából nyolc nagyobb és ennyi kisebb esiga hajt ki. A felső esigadiszek párosával egymástól elhajlanak és hidat alkotnak az akanthus levélköteg meg az oszlopfő tetőlapja közt. A kisebb esigák már fejükkel egymáshoz fordulnak.

Sikerült az utókornak egy ily oszlopot megemlenti. V. Pál pápa hozatta el az értékes műemléket régi helyéről és Mária bronz szobrát

ráerősítve elrendelte, hogy a s. Maria Maggiore templom előtt állítsák fel.

Csinos oszlopok díszítették a Sacra Via útról nyíló bejáratot. Faragott vörös porphyrból készültek; az omladékok közt előtűnő egyes részekből meglehet alkotni a hiányzó tömeg antik képét.

Déli irányban haladva, a Velia dombon Titus diadalívének körvonala bontakozik ki a magasból. Nagyjelentőségű történelmi eseményt örökít meg a merész körív. Midőn a Palesztinában lakó zsidók a római uralom ellen fellázdak, Vespazian császár, fiát Titust küldte a forradalom megszüntetésére.

Különös hadiszerencsével nyomult előre és a várost körülveve megkezdte az ostromot. A gabonásürök és a magánépületek az átdobott tüzes gyújtóktól lángra lobbanak, ez lett a sorsa a gyönyörű templomnak is. Beteljesült az Üdvözítő jóvondulása . . . Jeruzsálem teljesen elpusztult.

A domború művekkel ékes diadalkapú így a pogányoknak, mint a keresztényeknek örömet hirdetett. Hadi vitézségről szólvott a pogányoknak, a zsidó nép erkölcsi megsemmisülését, az ószövetségi kultusz végét és az Úr Jézus jóvondulásának isteni igazságát rajzolta le a keresztény híveknek.

Több mezőre oszlott homlokzatának emelkedett részén ezen ajánló szavak vannak bevésvé: „Senatus, populusque Romanus divo

Tito divi Vespasiani filio, Vespasiano Augusto.“ Csak egy köviből áll a magas emlékjel és egy kapunyílás képezi az átjárást.

Közvetlenül az ajánló szöveg alatt az egyik dombormű, áldozatra induló menet és Titusnak, a Victoria istennőtől koronázott alakját ábrázolja. Sok képek az anyagát az ószövetségéből meríti, mint az áldozati kenyerekkel meg rakott asztal, a hetágú gyertyatartó és a zsidók egyik diadalmenetének koncepcióját.

Utolsó, említésre méltó diszjelvénye a Forumnak: Constantin diadalíve. A keresztény világ ébredésének, a vallásszabadság hajnalának első sugara ragyog le a arányos méretein. Fényes jele ez a kath. vallás isteni erejének. Két császár, Nagy Konstantin és Maxentius serege áll egymással szemben a milviusi síkon. Az aggodalomra Konstantinnak van oka, mivel serege kisebb, mint uralkodótársáé.

De miért remegjen? A keresztények Istene, akit anyja Ilona császárné imádozt, vele van, hozzá fohászkodik. Ezen szt. nével kezd meg másnap a csatát, a Megváltó jele, a dicső kereszt csillog csapatainak élen és a kétes harc Maxentius meg a pogány eszmék legyőzésével végződik.

Konstantin császár katonái örömrivalgás közt vonulnak be Rómába és bátor lélekkel vallják meg az Üdvözítő Jézusha vetett buzgó hitüket.

Az oly nevezetes történelmi napot örökíti

szönetébe. Ő Excellenciája beteglátogatást és a szomorúnak vigasztalás nyújtását is elvégezvén, mikor útrakereszt állott, kísérte magát hamar összeszedte és vele együtt Tordára hajtattott, hogy ebéd után onnan a kegyelmes Főpásztort — bérmautján Sinfalva felé — a háttárig kísérje és ott vegyen tőle és kísérő papjaitól szívélyes búcsút. A mi megtörtént. Megemlítem, hogy a tovarobogott díszes kocsisorban, a püspöki négyes fogaton kívül még két négyes fogat volt, a megyei alispáné és Panajot Ferenc sinfalvi plebánosé.

Harasztosra folyó hó 22-én csak sötétben és zuhogó esőben érkezett a kegyelmes főpásztor Torockó-Szent-Györgyről, a hol egy beteg asszonyt látott el a végszentségekkel delután és azután indult az 50 kilométer útnak, a melyen egész végig, majdnem záporzerű eső hullott kezdetben villámlás és mennydörgés között, a mi a gyorsabban hajtást akadályozta.

A község határánál, a történelmi nevezettségű Keresztmezőn, Mészáros István járási (felvinci) főszolgabíró 17 lovas banderistával és öt kocsin kivonult publikummal várta a kegyelmes főpásztort, de nélküle kellett hosszas várás után is a szakadó esőben a faluba visszatérniök, a falú végén a község által felállított díszkapuhoz, melynél a községi jegyző Kőszegi Sámuel helyett, időnyerés tekintetéből a főszolgabíró és a hívek által felállított díszkapunál — hová az eső és sötétség miatt kivonulni sem lehetett, Miksa Imre országgyűlési képviselő kevesed magukkal és pár szóval üdvözölhették a kegyelmes főpásztort, ki szintén röviden mondhatott szívélyes köszönetet a szívélyes üdvözlésekért.

Megerkezése után, a plebánián átöltözött kegyelmes főpásztort, a templom karzata alatt — mivel az eső még mindig javában esett — a lelkész, Bálint Endre fogadta, rendkívüli örömeinek adva kifejezést — hogy hat év után itteni első bérmautja után kegyelmes főpásztort, ki ezen idő alatt — mint a szentírás az Úr Jézus gyermekkoráról feljegyezi — korban, bölcseségben és kedvességben, valamint az apostoli királyi kegy jól kiérdemelt kitüntetésé, való-

ságos titkos tanácsossá közelebbről történt kinevezése folytán, Isten és emberek előtt méltóságban emelkedett, ezen nehéz útjában ide szépen emelkedett eljuthatott és fiúi hódolatának kifejezésül, a templom kulcsait átnyújtotta.

A kegyelmes főpásztor örömeinek adva kifejezést, hogy ő is mint az apostolok az Úr Jézusért tűrhet és fáradhat, amit minden embernek tenni kötelessége, az „Ecce sacerdos“ hangjai mellett híveire áldást adva vonult az oltár elé, honnan a szokások imák elvégzése után a szőszekre lépett, jövetelének eljárt magyarázta meg, a híveknek és a gyermekeknek, kik a hosszas várakozás és a késő estvéli idő után is oly éberek és kitartók voltak, köszönetet mondott, s mindnyájukat, hogy örömeiket fokozza a másnapi, szombati kántorbőjt alól, apostoli hatalmával fogva felmentette. Azután a halottakért végzett „Requiemet“ és ezzel a napi ájtatosságot bevégezvén, a templomi vizsgálatot tartotta meg s azután a plebániába visszament, papjai pedig, kik kíséretében voltak, László Polikárp atya, volt erdélyi szentferenczerendi tartományi főnök, most római főkörmánytanácsos, ki hat év előtt is kegyelmes főpásztornak itteni bérmautjában kísérte, Dr. Balázs Endre tordai plebános, főesperes helyettes, Márton Andor, püspöki udvari káplán és Van Mons Alfréd volt tordai káplán, a hivat gyóntatásához kezdtek; ami tekintettel a késői időre, nem sokáig tartott, mire az ügyis nem nagy számban lévő hívek gyónásaikat inkább más napra halasztották.

Este fiákyák és lámpionok világítása mellett a helybeli kántorantitó Benedek Bénéjám, az iskolás-gyermekekkel — a plebánia udvarán harmonium kísérettel előbb enekkel s az után beszéddel üdvözölte a kegyelmes főpásztort, kitől a gyermekekre, — mint az Úr Jézustól a jó édesanyák — apostoli áldását kérte, ki az üdvözlést megköszönve és a gyermekek kitartását újból megdicsérve, őket készséggel áldotta meg, a kíséretökben lévő szülőkkel együtt és úgy bocsátotta el éjjeli csendes nyugalomra. Tűzijáték is volt tervezve és elpróbálva, de a röppentyűknek, a hirtelen ismét megeredett esőben — nem

volt kedvök, sem erejük a magasba röpülni és ott szétroppenni, inkább maradtak és bujkáltak a földön tüzet okádni, mint a levegőben bolygogva világítani s noha közöttük több bolygó is volt, a kigyókon (röppentyűk így nevezve) nem is csodálkoztunk, hisz ők a földön csak csuszni képesek.

Vacsora alatt a kegyelmes főpásztor a szokottnál is kedélyesebb volt, a napi fáradalmakról mit sem tudott környezetének — a harasztosi postával kapott sok örvedetes hírt beszélt el és azután tért csendes s bizonyára jól esett éjjeli nyugalomra.

Másnap Polikárp atya római főkörmánytanácsos volt szokás szerint az első, ki az Úr házában korán felkereste, szent misét mondott és azután gyóntatni kezdett, mit a kíséret többi tagjai is csakhamar kitartással követték.

Püspök urunk ő Nagyméltósága is 7 óraker már gyóntatni kezdett vegyesen férfiakat és nőket.

Beharangozás után a kegyelmes főpásztor szent misét végzett, a lelkész beszédét hallgatta meg, mely tartalmas és buzdító volt arra nézve, hogy: A hit jóeselekedetek nélkül meg van halva (Jak. 2.26.), hogy a jóeselekedeteket az isteni és felebaráti szeretet parancsának betartásával gyakorolhatjuk leginkább, csak arra vigyázzunk, hogy mindig Isten kegyelmében legyünk.

Ezután a bérmaúts szentségében nyerhető Szentlelek hét ajándékáról szólt a kegyelmes főpásztor és arról, hogy az elveszített isteni kegyelmet igazi bűnbánattal és a bűnök kötelékéből feloldozás által — a mire Krisztus csak apostolainak és ezek törvényes utódainak adott hatalmat — visszaszerezhetjük, ennek segélyével a jóban állhatatosan megmaradhatunk. Intette az ifjúságot, hogy a zajos és gyakori mulatságtól óvakodjanak, mert ez lelki és igen gyakran egészségökre nézve testi veszéllyel is jár.

A bérmaúts a templom kerítésében történt, a bérmaútsok 64-en voltak, azoknak megáldása és a pápai áldásnak kiosztása után, az iskolába ment a kegyelmes főpásztor, hol atyai szeretettel viselkedett a kisdédek között, többet keblére

meg a Constantin diadalív. Feltűnően viseli magán a római építés jellemző tulajdonságait. Három félkörívűl és ennyi kapunyitásból áll, amelyet négy, magas alapon álló korinthusi oszlop tart. A kapunyitások fölött levő fal koronázó párkányra az oszlopok irányában erősen előnyomult, ezt követi egy másik, felemelet magasságú falazott párkány, egyes vonalban végződve, a műnyelven jelölt: attica.

Szobrokkal díszített pillérek vonják meg az attica egyes mezőinek határát a válaszfalt. A középső attica mezője szelesebb a többinél, itt alkalmazták a következő felirást: „Imperatorii Caes. Flavio Constantino Maximo pio felici Augusto Senatus, Populusque Romanus.“

A szobrokon kívül dombormű jelenetei, változatos képekben népesítik be az egyes helyeket. Mindegyiket felsorolni hosszas munka lenne, ezért csak a feltűnőbb csoportokat említem. A középkaputól balra Traján bevonulását Rómába, a pretorianok harcát a dák katonákkal, a fölötté elterülő attikában a harc folytatását érzékítették meg. Jobbra a középkaputól foglyok láthatók, amint a császártól kegyelmet kérnek, a felső attika pedig a legyőzött dákok egy részét tábori sátorokkal mutatja be. Érdekesek a vadászleletből vett reliefek: felvonulás a vadászatra, áldozat Apollónak, medvék leterítése, áldozat Silvanusnak, az oroszlanok bekerítése, áldozat Herkulének.

Kissé különös, hogy Nagy Constantin császár uralkodásából vett kép alig fordul elő és

az sem válik be a művészi keretbe. Honnan ered a felmerülő különbség?

Traján császár idejében több gondtal dolgozták ki a domborműveket, mint az ezt követő korszakban, a szép vésumunka ezen idő szakavatott alkotása. A diadalív Constantin alatt épült ugyan, de a reliefek a régebbi paloták ékességei. Ugy nagyságra, mint az egyes részek művészi kidolgozására nézve, a diadaljelvények sorában az első helyet foglalja el.

A Forumon kívül előkelő szerep jutott, a Palatin hegyen épült kerületnek. A királyságot megelőző időben már itt lakott Róma két vezére Evander és Faustulus, a világváros alapításának szála is ide fűződik, hisz ezen a hegyen lett elülletve a kis mag, a „Roma quadrata“, mely óriási erővel fejlődött, gyönyörű negyedekké varázsolva a szomszédos helyeket. Ásatások alkalmával még most is felszínre jönnek a régi kis térnek falmaradványai. A királyok idejében itt tartották meg a palatiumot (királyi gyűlés), ezt mutatja maga a név: Mons Palatinus.

Midőn a királyság korát a köztársaság váltotta fel, akkor sem vesztett fényéből, hódolati tisztelet fűzte a római népet ezután is a „Palatodombhoz“, mivel főistenüknek Jupiter Stator és Jupiter Victor templomai, meg az Auguratorium szentélye, hol a madárjós papok az istenek akaratát kutatták, tovább is díszítő jelleggel köleszőntek a nevezetes hegynek.

Nemsokára a Palatinus, a tudós és művész-

világ lakóhelye lett. A tekintélyes patriciusok remek magánvillák építését vették tervébe. Szép siker követte tervüket, a kényes izléssel készült csinos házak csak emeltek a Palatinus jelentőségét. Ezen a területen épült a híres szónoknak Cicerónak és Clodius tribunnak a háza. Mily nagy értéket képviseltek az egyes épületek, ezt világosan bizonyítja a vételárak nagysága. Ciceró házat 750.000 frankért vette Crassustól, Clodius palotáját három és fél millió frankon vásárolta. Még Julius Caesar sem tudott a föltecsült lakást tartani és a mint Svetonius feljegyezi először a Subura utcában lakott, csak később a főpapi méltóság elnyerésével ajánlották fel neki a Via sacra emelt állami palotát.

A köztársaság letűnésével, a császárok alatt a magánházak lassan-lassan kiszorultak a Palatinusról. Augustus császár uralkodói székét ide helyezte és nagyszerű lakóházán (domus Augustiana) kívül, a keleti oldal kiépítésével foglalkozott. Tiberius az északi részekben tervezett egy második császári palotát. A Flavius uralkodóházából származó császárok a délre eső helyeket építették ki. Néhány évtized leforgásával az egész Mons Palatinus egyedül fejedelmi tartózkodási hely lett, hol az összes épületek és császári udvari várakot alkották.

(Folyt. köv.)

T. K.

is ölelt, valamennyit jó feleleteikért, a vallásban való jártasságukért korukhoz képest és komoly, majdnem felnöttekhez illő magatartásukért megdicsérte, a ministrálni tudó gyermekekét több, a többieket kevesebb, de mindeniket valami ajándékban részesítette és áldását rájuk adva távozott közülök.

Ezután következtek az egyházi tanács, a görög katolikus, görög keleti lelkészek és a községi előjáróság tisztelgése, Pap Gyula főgondnok, aranyos-lónai nagybirtokos és Köszegi Sámuel helybeli községi jegyző kihallgatása, ki ugyan ev. református vallású, de neje katolikus és Irén nevű, a szelbeni tanítónképezdebe járó és kitünő tanuló leányának kegyességéért mondott ezuttal is hálás köszönetet.

Ebédre a plébánia-lakban két szobában volt felterítve, a böjt alól nem dispENZáltak és a dispENZáltak részére külön-külön; de olyanok is, akik nem böjtölhettek volna, szívesen tartottak az Excenciájával és a böjtös asztal mellé ültek, amit ebéd utáni nyilatkozataik szerint, nem is bántak meg.

A hivatalos vizsgálat ebéd után a plébánián is megtartván (a templomi vizsgálat megelőző napon az isteni tisztelet végzése után történt) Püspök Urunk Ó Nagyméltósága, ki lelki áldást és megújulást hozott nekünk, a kiszáradt földre pedig áldásos és állandós esőt, ismét ennek megereése után meg 3 óra előtt jókívánatok között indult kíséretével együtt Felvinere, a Mézszáros főszolgabíró kalauzusa mellett. B.

(Folyt. köv.)

Az alkoholelles X. nemzetk. kongresszus.

(Folytatás.)

A kongresszus nagy tetszéssel hallgatta végig Gruber müncheni egyetemi tanár nagyszabású ünnepi előadását „Az én egészségi tanárról”, melyben nagy tudással fejti ki, hogy életünk és egészségünk nemcsak a levegőtől, víztől, tápláléktól stb. függ, hanem a képzetektől, érzésektől, a melyet éntünknek nevezünk. Valamint a levegőnek, víznek és lakásnak egészségtana van, úgy kell lennie az éntünknek is. Tevéds azt hinni, hogy a születéstől fogva rendszeren fizikailag jól táplált agy feltétlenül egyénleg és társadalmilag hasznos ént-t szolgált. Az erkölcsi cselekvés módjára tanított, szoktatni kell az egyént s így művelni, ennek legnagyobb akadálya az alkohollal való élés.

Hogy mennyire képes az egyén felemelkedni, szépen és meghatóan illusztrálta az abstiniens assisi sz. Ferenc példájával. Előadását e tétellel végezte: a tudás kötelez.

A délutáni ülésen, melyen Bokay Árpád dr. egyetemi tanár elnökölt, Taaw Latinen, Helsingforsból tartott előadást: „Az alkohol befolyása az emberi és állati szervezet ellentálló képességére, különös tekintettel az atörökésre” címen. Előadó világosan bebizonyította, hogy az alkohol élvezése gyengíti a testnek ellentálló képességét s így az alkoholista inkább ki van téve a különböző betegségeknek, a betegségek könnyebben legyőzik. Továbbá azt is egészen elfogadhatóan bemutatta, hogy az alkohol élvezése által keletkezett különféle testi és szellemi gyengeségek átörökölődnek az utódokra. Itt eszünkbe kell jussni tönkre ment középosztályunk és a gúnyvers: „Enni, inni jól tudok, én magyar nemem vagyok.”

Szintén ezen tárgyról tartott igen érdekes előadást Weigand würrburgi egyetemi tanár, a ki előadását táblázatokkal és statisztikai adatokkal világította meg. Különösen azt hangsúlyozta, hogy az alkohol kis mértékben is élvezve nagyon

káros hatással van az elmére, gyengíti következtető, emlékező és itélőképességét, mely kihat az utódokra is. Ki ne gondolna itt azon alkoholista családfőre, ki éhez, rongyos felesége és gyermekei előtt megdöbbenő könnyelműen pazarolja el keresményét?

Nagyon érdekes volt Deutsch budapesti dr. előadása, ki degeneráció szempontjából két csoportot vizsgált meg, az izraelita siket-néma intézet növendékei és az ingyentej intézet növendékei közül. Meggyőződött, hogy a legtöbb betegség az alkoholista szülők gyermekeinél fordul elő.

Wlassek dr., Bécsből az alkoholista anyák szoptatásra képtelenségét mutatja ki. Forel tanár (Chygni) nagyon hevesen kikel az orvosok közt elterjedt azon balvélemény ellen, mintha az alkohollal lehetne a lázat gyógyítani, esztelenségnek jelenti ki határozottan az alkoholrendelését. Ezen feltűnően erős, egészséges öreg úr a főmatador az alkoholelles mozgalomban, felszólalásai felette érdekesek, véleménye döntő, az egész kongresszust urálja szellemi fölényével, gazdag tapasztalataival, megható szónoki tehetséggel. A vitát rendszeren ő dönti el.

Neumann budapesti doktor azon nehézségeket sorolja el, amelyek akadályozzák a polgárságnak teljes abstinienciára való nevelését. — Liebermann Leó dr. budapesti egyetemi tanár tartott nagyon érdekes előadást „A műbor hygienikus jelentősége összehasonlítva a közönséges alkohol élvezettel” — címen. Ismerteti a különböző borhamisításokat és azon meglepő következtetésre jutott, hogy a műbor hygienikus szempontból alig különbözik a természetes bortól. Milliet, zürichi kiküldött hozzászólása után az elnök kijelentette, hogy a műbor is oly káros az emberi szervezetre, mint a természetes, tehát egyiket se igyunk. Ezután Stein Fülöp főtitkár az üdvözlő táviratokat olvasta fel. Este 1/2 órákor a magyarországi abstiniens egyesületek estélyét tartották meg a Lukácsfürdőben, hol többen tartottak felolvasást. Nagy figyelmet keltett Nagy Sándoré „Küzdelem az alkoholizmus ellen” címen, melyben az anti-alkoholista mozgalmat és nehézségeit fejtegette nagy érdeklődés mellett.

13-án a kongresszus Chyzer Kornél elnöklése alatt folytatta tanácskozásait a műcsarnokban. A vita a körül forgott, hogy tápszernek tekinthető-e az alkohol? Kassowitz bécsi tanár cáfolta azon állítást, mintha az alkohol tápláló, erősítő hatással lenne az emberi testre. „Helyettesítheti-e egy mérge a táplálékot” című felolvasásában. Az alkohol mint narkotikus mérge kábító hatása folytán az izomműködést lefokozza. Azon állítás, hogy az alkohollal az izomerőt fokozni lehet, nem igaz, mert ezen látszólagos fokozódást az alkohol csak az idegekre gyakorolt izgató hatásával éri el. Az alkohol, tápláló mérge” lehet ugyan, de egészséges tápszert sohasem. Fischer Jakab pozsonyi doktor a kérdést Magyarország mint mezőgazdasági állam szempontjából vizsgálja. Az alkoholelleseknek arra kell törekedni, hogy a mezőgazdasági munkások a szesz élvezettől a tejfogyasztásra térjenek át. Burger Gyula dr. Berlinből, az ellen kelt ki, hogy a kórházakban sok alkoholt fogyasztanak. Be kell szüntetni, egészségügyi szempontból is nagyon kívánatos, mert a betegek szervezetére csak kártékony hatású az alkohol. Bernstein Gyula dr. véleménye szerint az alkoholból fejlődő hő tönkre teszi az embert. Az alkohol ellen egyik legerősebb fegyver a jó táplálék, azért kárthatatlan kell olyan politikát, mely óriási vámkövekkel az élelmiszereket megdrágítja. Smith Alfréd dr. Nimschből, állítja, hogy ha a munkaadók tartózkodók lennének a szesz

italoktól s munkásaik szívére beszélhének az alkohol káros hatásáról, akkor lehetne csökkenteni a részeges, a züllésnek indult munkások számát.

Nagyon érdekes mozzanat következett. Delbrück dr. (Brema) hevesen kikel azon kárhözhozások szókás ellen, hogy egyes orvosok borkereskedőktől borokat fogadnak el ajándékba és ezért betegek között reklámot csinálnak a borkereskedőknek. Többen szóltak ezen tárghyhoz és mindannyian egészen elítélőleg nyilatkoztak.

Most Fovel Ágost dr. svájci tanár foglalta el nagy óváciok között az előadói széklet s tartotta meg „Alkohol és nemi élet” című nagy fontosságú előadását. Mai kulturemberünk tévesen tartják magukat elődeiknél minőségileg jobbaknak, mivel azok szellemi termékeiknek felhalmozásából emésztenek. Az alkohol, a vele való visszaélés, illetve élés, annyira általános voltánál fogva legfontosabb tényező az emberi test szerveinek általános elrontásában. Ezen tárghyhoz többen hozzászóltak, mindenik megerősítette Fovel állításait. Engel Ignác dr. kifejti, hogy az emberiség az alkohol okozta rettenetes károkon okulni fog; lassan ugyan, de biztosan eljön azon idő, mikor az abstiniensnek nem fognak nevetni, azt természetes és böles állapotnak fogják tartani.

A délutáni tárgyaláson Delbrück dr. elnöklése alatt a felette nagy fontosságú tárgy: alkohol és büntető törvény került sorra. Bleule E. zürichi egyetemi tanár az alkohol bünteselekményekkel való elbánásról értekezett. Véleménye, illetőleg álláspontja az, hogy a részeg büntetésekkel való helyes elbánás abban áll, hogy abstinienciára kényszerítjük őket, így a jövőben meg vagyunk tőle óva és az állannak sem kell őket etetni. A krónikus alkoholistákat gyógyítani kell és ha ez lehetetlen egy gyógyíthatatlan iszákosok számára létesített intézetben kell elhelyezni, a hol kénytelenek fentartásukért dolgozni. Nagy kár az, hogy a törvény csak ritka esetben bünteti azokat, kik másokat lerészegítenek. Minden köremsárosnak meg van engedve, hogy vendégeit az alkohol által vagyontuktól, egészségüktől és életüktől megfossza, csak lassankint tegye. Ezen tárgyról értekezett Vámbéry Rustem dr. Ellene van annak, hogy a judikatúraban a részeg nyitható körülménynek tekintessék, kivéve azon eseteket, melyekben a tettes nem oka a részegségnek. Stein Miksa Bécsből, az alkoholizmusnak a vasúti szolgálatban való veszedelméről szól. Forel amellet van, hogy az iszákosságot betegség gyanánt kell kezelni. Ezután Müller Gusztáv gropendorfi lelkész érdekes előadást tartott „A szesz italkereskedelem káros hatása Afrika benszülőiteire” címmel. Az előadó, ki maga is misszionárius volt Afrikában, élénk színekben vázolja azon rettenetes pusztítást, melyet a szesz italok az afrikai benszülőtekre gyakoroltak. Gróf Skarzynsky nagy sajnálattal konstatálja, hogy az európaiak az afrikai népeknek kultura helyett romlást hoznak.

13-án délután 4 órakor tartottuk meg az alkoholelles kongresszus katolikus üléseit. Fischer Colbrie Ágost dr. kassai segédpüspök elnökölt. Jelen volt Városv Gyula székesehévári püspök, Várady osztálytanácsos, Molnár prelat, orsz. képviselő, Giesswein kanonok, több hazai és külföldi pap, de nem sokan, a Szent István Társulat diszterme kongott az ürességtől. Látszik, hogy mi még egészen kezdetén vagyunk ezen mozgalomnak, legalább a papnövendékeket elhozhatták volna. Hasznosabban, tanulságosabban ezen délutánt nem tölthették, mint ezen különben emelkedett hangú gyűlésben. Az elnök gyönyörű latin nyelvű megnyitó beszédet tartott, elmondotta németül is a külföldiek iránt való tekintetből.

Az előadó Nieszlovsky prépost volt, Pleschen-Posenből, az egyház és alkoholelles mozgalom viszonyait fejtegette. Az egyháznak különös joga van ezen mozgalomban beszélni, ténykedni. A mozgalom mindig meg volt, az egyház mindig fő bűnnek tartotta a mértékletlenséget, szép erénynek a temperanciát. A pápák az abstíniens mozgalom mindig jóakarátu figyelemben részesítették. XIII. Leó pápa több levelében elismerőleg nyilatkozott az abstíniensről. X. Pius pápa a Kreuzbündnis egyesületet búcsúkkal látta el. A német és ausztriai püspöki kar is hathatósan segíti elő az abstíniens egyesületek működését. Nevetségesen egyszóval ellenet, hogy a Szentírás néhány helye a bor mellett elismerőleg szól. Azon kifejezések az Óltárszentségre vonatkoznak. Legalább ne ítéljük el az abstíniens fogalmát, mielőtt annak mélyebb határait nem tanulmányoztuk. Örövend, hogy a jelen nemzetközi kongresszuson relative sokkal nagyobb az egyházi résztvevők száma, mint az előbbieken. Ennek tudható be, hogy most az egyház ellen sértő nyilatkozatok nincsenek. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után a tipikus Tanjacksievie plebánus, lengyel képviselő tett néhány megjegyzést, buzdított az abstíniensra. Heves támadást intézett a kormány ellen, melyek azért nem védekeznek és nem védik a népet az alkohol veszedelme ellen, mert nagy jövedelmet huznak, mire előki figyelmeztetés következett, hogy a politikát kerülje, melőzse. Dürr Bernát (Krunbach — Voralberg) „Az alkoholelles mozgalom a papnöveldekből” című előadását tartotta meg. Az alkoholelles törekvéseket be kell vinni a papnöveldebe, ott kell előkészíteni a talajt, több külföldi szemáramban az alkohol ellen való védekezésre rendszeresen oktatják a növényeket. Élenk színekben bizonyítja ennek szükségét, mert a papnak nagy nevelő hatása van a népre.

Kalan plebánus (Feldes-Krajna) az alkoholelles mozgalom gyakorlati oldaláról értekezik. A sajtót fel kell használni ezen mozgalomban, felelőti, hogy az alkoholelles törekvések szloven lapjának a másfél milliónyi szloven nép között harmincezer előfizetője van. Ismerteti az eredményeket, az internacionális katolikus abstíniens szükségességét hangsúlyozza.

Haw plebánus előadja, hogy a két év előtti kath. nagygyűlésén szó volt egy ily szövetségről és Rys van der Pecrenbroock dr. báró vezetésével e kérdésben tanácskozás is volt. A gyűlés kimondotta, hogy a Budapesten időző báróhoz ez ügyben kérdést intéztek.

Ezután Szentiványi Károly magyar nyelven nagyon érdekesen ismertette a lelképásztor fegyverét az alkohol ellen. Az első fegyver az egyesületek alakítása. Három csoportba osztaná az alkoholelles egyesület tagjait: 1) akik teljesen tartózkodnak az alkohol tartalmú italoktól; 2) akik pálinkát nem isznak; 3) akik pálinkát isznak, de igen mérsékelt mennyiségben.

Ezen tagoltságra megjegyzem, hogy a nemzetközi kongresszus már a bécsi kongresszuson heves vitaközvetés után döntött ezen kérdésben. A nagy többség a teljes abstíniens álláspontjára helyezkedett, a jelenlegi kongresszus is ezen álláspontot tartotta. Főbb érveik: A mérsékelt ivókból lesznek a részegesek, ha ma az összes részegesek eltűnnének a föld színéről, 10 év múlva a mérsékelt idogálás mellett éppen annyi lenni. A mostani rossz társadalmi szokások mellett, mikor az emberek nem tudnak úgy szólni hosszabban együtt lenni az alkohol élvezése nélkül, az emberek egymást csalogtatják, vonzák a részegeskedésre. Tapasztalva van, hogy a temperansok nem igen mennek át a teljes abstíniensra, hanem ellenkezőleg a részeges-

désre. A hány test, annyi különféle testi szervezettel van, nem lehet megállapítani a mértékelt, mert némely szervezet két-három annyit képes élvezni s mégis, temperans, a másik kis adag mellett is csakhamar részeg lesz. Tény és valóság az, hogy az alkohol mérég, tehát kis adagban sem helyes annak élvezése.

Ezek a főbb érvek, de sajnálatlall kell beismernünk, hogy napjainkban kevés egyén bír annyi lelki erővel, hogy azok hatása alatt a teljes abstíniensra határozza el magát. De az is bizonyos, hogy a részegeskedési betegségből gyógyított egyének — hál' Istennek már ilyenek is vannak, — csakis a teljes abstíniens mellett képesek magukat a visszaeséstől megóvni. Ilyeneket ismerek, de mind egész abstíniensnek.

Szentiványi előadásában jelzi, hogy az alkoholelles egyesület megalakítása előtt az alkohol ellen ciklus-beszédeket kell tartani. Az egyesület tagjai a templomban tegyék le a fogadalmat. Felelőti, hogy még a XI. században az egyház az italokra is kiterjesztette a bűjtöt. Rossz szolgálatot tett az emberiségnek, ki ezen mondatát: „liquidum non frangit jejuniu” kitálta. Szóló penitenciakeppen kötelezi néha a gyónót abstíniensra és amint tapasztalta, igen eredményesen. Végül nem hallgatja el, hogy kivált a papnak saját jó példája legjobb támasza az alkoholelles törekvésekben. A gyűlés élenk megtapsolta a szép és tanulságos előadást.

Szabó György.

(Folyt. köv.)

H I R E K.

— **Személyzetik.** Van Mans Alfréd tordai hitelemző és káplán Alsójárába küldetett lelkésznek. — Bodosi Antal báróhi tanító Homoród-Lövétére és Király Ferenc Kézdi-polyánból Márefalvára hasonmíóségben kinevezettek. Tamási Tivadar h.-lövétéi tanító véglegesített. György Vilma kezdi-polyáni tanítóno Vekere és Fülöp Anna pedig Radnóthra nevezettek ki tanítónokek.

— **A VI. kath. nagygyűlés.** A Magyarországi Katolikus Egyesületek Országos Szövetsége, mint a nagygyűlések rendezője értesíti a kath. közönséget, hogy a VI. kath. nagygyűlés folyó évi október 15—18-ik napjaiban fog Budapesten megtartatni. A nagygyűlés színhelye a városligeti Iparcsarnok, hol az összes tanácskozások egy fedél alatt folyhatnak le. Ugyanott étkezni is lehet. A nagygyűlés kétféle jegyet bocsájt ki, ugymint: 1. Belépőjegyet, mely tulajdonosát feljogosítja arra, hogy a nagygyűlés minden nyilvános és szakosztályi ülésén résztvehessen. Ára egy korona. 2. Tagsági jegyet, mely a nyilvános üléseken a jegy számának megfelelő ülőhely állandó használatára, a szaküléseken tanácskozássra és a záró ülés előtt tartandó zárt ülésen való részvételre jogosít fel. Ára öt korona. A jegyek a kath. Szövetségnek (VIII., Szentkirályi-utca 28.) előre megváltandók. A megváltott jegyek az utazási engedményre jogosító igazolvánnyal előre megküldetnek. Az előzetes programm ez: 15-én vasárnap: Délután 4 óraker szentegyes körmenet a belvárosi plebánia-templomból. Szentbeszéd. Este a kath. Ifjak értekezlete a Szent-István-Társulat palotájában, lakomája a Menzaacademicában. — Ugyanecsk a Ker. Szociális Egyletek ülése a Belvárosi Kath. Körben. — A Budai Kath. Kör. hangversenye. 16-án hétfőn: Reggel 9 óraker szentmise, utána 10 óraker Eucharisztikus diszülés a Belvárosi Kath. Körben. Délután 2 óraker Eucharisztikus értekezlet ugyanott. A kath. Ifjak értekezletének folytatása a Szent-István-kath.

Társulatban. Délután 5 óraker első nyilvános ülés az Iparcsarnokban. Este nagy művész-estély és üdvözlések. 17-én kedden: 9 óratól 12-ig, délután 2 óratól 4-ig szakülések az Iparcsarnok mellécsarnokaiban. I. Közművelődési szakosztály a Pázmány-eggyellett. II. Hitbuzgalmi és karitatív szakosztály a hitoktatók és jótékonyági egyletekkel. III. Szociális szakosztály a ker. szövetkezetekkel, szociális egyletekkel. Délután 5 óraker második nyilvános ülés. 18-án szerdán: 9 óraker zárt ülés (melyen az öt koronás tagsági jeggyvel bírók vehetnek részt.) 10 óraker harmadik nyilvános ülés. Délben áldomás.

Katolikus Testvérek! A legszentebb harcra, a legsürgősebb munkára hívunk titeket. A legszentebb harcra, hol nem szégyeljük hitünket megvallani és bebizonyítjuk a társadalomnak, hogy ezer baját semmivel sem gyógyíthatja, csak a szent kereszt tanával, mely igazságot, békét és szeretetet hirdet. A legsürgősebb munkára hívunk, mert arról van szó, hogy Egyházunk és hazánk közös ellenségei ellen sorakozunk. — A kibén el még Istene és hazája iránt való szeretet, nem maradhat el a katolikusok nagygyűléséről. Nincs ennél színeknek sürgősebb munkája, mely kimenthetné, nincs kötelesség, mely most ennél előbbre való volna. A kit Egyháza, hazája, hite, boldogulása hív, annak menni kell. A nagygyűlés ereje abban van, ha nagy, abban ha katolikus, vagyis valóban általános minden katolikusra. A ki ily közös kötelesség alul vonja ki magát, arra illik az Üdvözítő szava: „A ki nincs velem, ellenemre van.” Budapest, 1905. évi szeptember hó 15-én. A Katolikus Szövetség.

— **Halálozások.** A nemzeti függetlenségnek egy lelkes bajnoka hunyt el, kinek haláláról a következő gyászjelentést kaptuk: Szentkatolnai Dr. Bánffy Zsigmond, a „háromszékmezei függetlenségi és 48-as párt” és a „kézdivásárhelyi függetlenségi és 48-as kör” nagyerdemű elnöke folyó hó 24-én, Segesváron hosszas szenvedés után elhunyt. Most esett el soraink éléről a nemes harcos, midőn a szent események legnagyobb szükségére volt lelkeknek erejére. Betölthetetlen űrt, de egyben drága emléket hagyott közöttünk az elköltözött. Szelleme tovább él, nemes példája erőt, kitartást, lelkesedést hint szívünkbe, hogy annak a magaslatos célnak eléréséért, minek ő munkás életét szentelte, tovább is hű katonái legyünk. Boldogult vezérünk drága porait a család hazaszállította. Temetése folyó hó 27-én d. u. 3 óraker lesz Szentkatolnán. Jöjjetek el mindannyian, kit életében rajongó szeretettel követtünk a küzelemben, kísérjük el utolsó útjára a tántorit-hataltalan elvtársat. A forrón szeretett edes haza földjében találjon esendes pihenést! Kézdivásárhely, 1905. szept. hó 25-én. K.-vásárhelyi függ. és 48-as kör. A háromszék. függ. és 48-as párt. A megboldogult az erd. r. k. státus egyik legmunkásabb képviselője volt.

Kádár Miklós volt ügyvéd, Gyulafehérvár szabad királyi város tanácsosa, megyebizottsági tag életének 66-ik évében türelmesen viselt hosszas szenvedés és a haladók szentségének áhitatos felvétele után, szept. 25-iken elhunyt. Temetése a város közönségének nagy részvéte mellett 27-iken ment végbe. A sírnál Roska Miklós közigazgatási gyakornok bucsuztatta el megható beszéddel.

Az elhunyt tanácsos igen érdekes alakja volt a városnak. Jó humoráért mindenki kedvelte, puritán becsületességeért mindenki tisztelte. Azok közé az emberek közé tartozott, akik elmondhatják magukról, hogy nincs ellenségük. Nyugodjatok esendesen!

— **Egyháztanács.** A gyulafehérvári róm. kath. hitközség egyháztanácsa és iskolaszéke

szepember hó 25-én a városháza tanácstermében rendes gyűlést tartott, amelyen Majláth G. Károly gróf erdélyi püspök úrnak valóságos belső titkos tanácsossá történt kinevezése alkalmasból őszinte örömeinek adott jegyzőkönyvileg kifejezést. Ezután Pénzes László segédlelkész-ébe való kinevezésének örvendés tudomásul vétele után első-plebános jelentette, hogy az egyházközségi róm. kath. fiúiskolába beiratkozott 142 tanuló; I. o.: 27, II. o.: 44, III. o.: 33, IV. o.: 38; vallásra nézve 72 r. kath., 32 gör. kath., 31 gör. kel., 5 agh. ev., 1 ev. ref.; anyanyelvre nézve: 73 magyar, 5 német, 64 román. A miniszteri rendeleteknek és a városi tanács átíratának felolvásása után Matskásy József tanító kérésével kapcsolatban kimondta a gyűlés, hogy ezen tanévre is az I.—II. osztályt vonja össze egy tanító vezetése alá, de Péter János dr. és Wagner Sándor indítványára a jövőre nézve elvben elfogadta a tanítók váltakozó rendszerét úgy, hogy minden tanév végével történjen a jövő évre való beosztás. Továbbá Csabry Bonifác dr. szám. gondnok jelentést tett arról, hogy a régi temetőből történt telekfoglalás ügyében egy szakértővel kiszállva a szomszédos tulajdonossal békés úton 100 koronában kiegyezett, amihez a gyűlés hozzájárult és egyáltalán Tokay A. mérnök úrnak a szíves szakértői működésért jegyzőkönyvileg hálás köszönetét nyújtotta. Végül Körösy Lászlónak az egyházi adózás elomunkalatairól tett jelentésével kapcsolatban Ávéd Jákó indítványára a gyűlés megmaradt régi határozata mellett és ismételtlen fölkerítte Körösy László urat, hogy az adózásra vonatkozó táblázatokat a jövő gyűlésre elkészíteni sziveskedjen.

(Kj.)—

— **A gyfhehervári Kath. Kör** igazgató választmánya ma d. u. 4 órakor a Kör helyiségében ülést tart.

— **Tanulmányi kirándulás.** A gyfhehervári r. k. főgimn. ifjúságából 25 tanuló, hat tanár (Bartalás J., Zlamál Á., Rass K., Csiberties I., Reithoffer J., Bihari B.) vezetése mellett szept. 28-án három napi tanulmányútra indult Hát-szeg (és vidéke) — Petrosény — Szurdok úti irányban. A tanulmányos kirándulásról ma este érkeznek haza.

— **A kortársakhoz!** A gyulafehérvári lelki-gyakorlatok alkalmával egyik tanulótársunk amaz indítványt vetette fel, hogy boldogult elődöm: Zsigmond Gusztáv emlékére és lelkiudvért, a vicei egyháznál egy kegyes alapítványt tegyünk. Mindnyájan örömmel fogadták a gondolatot. Szeretettel kérem mindazon kortársainkat, kikről tudom, hogy Zsigmondot nagyon szerették, adományaikat hozzám küldeni sziveskedjenek; hogy e kis plebánián, melyért a boldogult sokat tett — évenként érte is szálljon égbe a szent áldozat. Megjegyzem, hogy a főlős adományt — a minék igen örvendenek, az építendő orgona javára fordítanám. Vice (p. Kékes). László János, adminisztrátor.

— **Tanítógyűlés.** A maroskerületi róm. kath. Tanító-Egyesület október hó 11-én Szentháromságban a róm. kath. iskolában tartja őszi vándorgyűlést a következő tárgyszorozattal: 1. Dél előtt 1/29 órakor szentmise „Veni Sancte”-val. 2. Bírálo tagok kiküldése. 3. Gyakorlati tanítást tart: Ftó. Nagy Antal pleb., Bajkó Maté és Gábor Ferenc tanító urak. 4. Elnöki megnyitó. 5. Felolvást tart: Bajcsi Elek és P. Lokodi Gergely. 6. Szavalt: Paal Lajos. 7. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 8. Gyakorlati tanítások méltatása. 9. Indítványok tárgyalása. 10. A jövő gyűlés helyének megjelölése, a tárgyszorozat megállapítása.

— **Tilos a fényképezés.** Alsófehérmegye alispánja a következő értesítést teszi közzé: „Avek nagy, díszes serege az „Uram hiszlek” édesmegeheti, a fergek megörölhetik, elporlik, a

fényképezésnek széles körben való elterjedése folytán a felvételeknek sokszorosítása és úgy képes levelező-lapokon, valamint folyóiratok, képes újságok stb. útján való közlése a legújabb időben annyira elterjedt, hogy időszerűnek mutatkozik a jöhmésnek közönségnek arra leendő figyelmeztetése, miképpen a K. B. T. K. 33. §-sa szerint az, aki valamely vár, vagy erőd, vagy a védelem céljából létesített megerősített tábori fekvéséről, erődítményeiről, vagy ezeknek valamelyik részéről az illetékes hatóság engedelmével tervet vagy vázlatot készít, vagy közlést tesz, ugyszintén a ki hivatalos őrizet alatt levő ilyen tervet, vagy vázlatot magának vagy másnak megszerez, lemásol vagy lemásoltat két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő és hogy mindazokban az esetekben, a melyekben erődítményekről engedély nélkül fotografikus felvételek, vagy azokról akár képes levelező-lapokra, akár más módon ábrázolatok készíttetnek, vagy tételnek közzé, a K. B. T. K. 33. §-ába ütköző állam elleni kihágás miatt a büntető eljárás megindíthatni.”

Talán csak nem félnek?!

Ünneplés Szőkefalván.

A kükküllői kerületi papság őszi koronáját és a tanító-egyesület őszi közgyűlést Szőkefalván tartotta a szokottnál ünnepélyesebb módon folyó év szeptember 14-én.

Ekkor szentelte föl ugyanis Veress Lajos kerületi esperes, püspöki megbízásból a szőkefalvi gyönyörű új iskolát, melyet püspök urunk öngyméltósága 8500 korona költségen építtetett Szőkefalvának.

A papi és tanítói kar majdnem teljes számban, a megyei tiszttár főbbjei, a környékbeli birtokosság java része és a helyi hívek s érdeklődők nagy serege tette ezen ünnepséget az az alkotásához, annak tárgyához hasonlóvá, fényessé.

A kerületi papság délelőtt 9 órakor koronagyűlést tartott, melyen a betegeskedő hosszúaszói és dieszentmártoni plebánosokon kívül, mindnyájan részt vettek. Veress Lajos kükküllői esperes rövid imával nyitotta meg a koronát.

Bevezető beszédében a testvéri fájdalomtól remegő hangon, kegyeletos szavakkal parentálta el Istenben elhunyt jó bátyánkat, a székelly cimbalom hangok már elmúlt dalosát, Csizsér János volt véckei plebános; majd szerető bizalommal mutatta be a kerületi papságunk új kollégáját György Ilyés személyében, kit kegyelmes Urunk a „János bácsi” halálával megüresedett véckei paróchiára rendelt.

A koronagyűlés tárgya a státuszgyűlési egyházi képviselő és jegyző választása volt, mely két állás Csizsér János elhunytával jött üresedésbe. A két állás választás által, titkos szavazás útján töltött be. Szótöbbséggel megválasztott státusi képviselőnek László János radnóthi plebános; a kerület jegyzőjének Mártonffy Sándor szőkefalvi lelkész. E választás után a kántori nyugdíjszabályzatot tárgyalta a korona s abban állapodott meg, hogy a mai tanító-egyesületi gyűlésen egyöntetű eljárást fog követni.

A korona bevezetésével a kerületi papság testületileg az ünneplő közönség által zsufo-lásig megtelt templomba vonult, hogy szent misét hallgasson.

Szentmise után a kerület feje Veress Lajos esperes díszes ornátusban, segédkező pap-társaitól körülvéve lépett az oltárhoz, „Veni Sancte”-t intónál s a ritualeban előírt imákat végezte. Erre a papi kar, a tanítóság és a hi-

hangjai mellett körmenetben vonult a gyönyörű új iskolához. A kerületi esperes előbb a főbejárónál, azután pedig a tágas, napsgaras iskola-teremben áhitatos szertartással végezte az előírt fölszentelési imákat.

A szentelési aktus után csinos matiné következett, melynek főbb részei ezek voltak.

1. Mártonffy Sándor fölolvása, melyben a szőkefalvi r. k. iskola másfél százados történetét vázlatosan ismerteti, a tanítók neveinek fölsorolásával. Részletesebben foglalkozott az állam-szkási törekvések meghiúsulásával s kegyelmes Urunknak soha meg nem hálálható jótékony-ságával.

2. Haubelt Nándor helybeli kántortanító kedves alkalmi költeményt szavalt.

3. Muzsnay Kálmán vármegyei kiadó és szőkefalvi r. k. egyháztanácsesi jegyző „Az iskola és család barátsága” című pedagógiai értekezését olvasta föl.

4. Kerületi esperes ünnepi beszéde, melyben a főszeptor páratlan jótékony-ságát, az iskola szent hivatását, a munka nemesítő hatását és becsét arany szavakkal fejtegette és a nyilvánosságunk átadta. Beszéde után a tanítói kar az ünneplő közönség által segítve Kőlesey himnuszát énekelte.

A matinének minden egyes pontja igen jól sikerült s az ünneplő fényes közönséget ismételtlen lelkes éljenzésre s tapsra hangolta.

Iskolaszentelés után közvetlen a tanítóegyesületi gyűlés következett, melynek gerincét a kegyelmes Urunk által újonnan létesített kántori alapszabályzat megbeszélése, tanulmányozása képezte. Erről részletesen fog szólni az egyesületi jegyzőkönyv; megbízatásomhoz híven most csak az alkalmoszerű elnöki megnyitót közlöm:

A népevelésnek emelt ez új díszes esernökében a legelső, legillőbb hang, a mélyen átértett hála és köszönet kell hogy legyen. Különösen mi a kükküllői róm. kath. tanítóegyesület tagjai kell, hogy sokszorosban hangoztassuk és pedig úgy, hogy hallja meg azt a hegy és völgy, hallják meg ne csak az ifjak, hanem az öregek is, hallja meg minden ember, a ki a népevelésnek barátja. A köszöntés és hála hangja töltse be az egész erdélyi egyházmegye tereit, termékenyítse meg minden egyes hívő kebelét.

Miről is kell kedves kollegák a mai napon megemlékeznünk? Nemcsak arról, hogy e díszes esernököt erdélyi főszeptora emeltette, hanem azt is kell erősen hangsúlyoznom, hogy a főszeptor fejedelmi bőkezűségének ez az ötödik monumentuma. A bordási, esőbi, szentdemeteri, székelyszállási iskolák mindannyi az új idő kiválmainak megfelelően felépítve a nagy Majláth Gusztáv Károly nevet hirdetik, ekesebben, hangosabban, mint a mire az én szerény ajkam képes.

Ez alkotások előtt kedves kollegák nem is annyira beszélni, mint inkább szemlélődni, elmélkedni lehet.

Milyen is az a szív, az a lélek, mely önmagért csak azért dobban, hogy a fizikai élet fenntartható legyen, a többi mind az erdélyi püspökség híveié, a közjé, édes magyar hazánké?

Milyen is az a szív, az a lélek, amely csak azért fűdi be magát, hogy az idő viszontagsága ellen védve legyen, a többi, a mi gazdasága folytán bőven telnek, szétosztja a szegények, az elhagyottak, a meztelenek között?

Milyen is lehet az a szív, az a lélek, amely önmagából és nem a testi szervezethez táplálkozik, funkcionál, mert másképp hogyan lehet megérteni, hogy a látszatra törékeny főszeptor annyi munkát elbir? Ugy elképzelem testi szervezetét, mint a kénéplé és a faragást. Ezt a szű-

műrekek értéke, beese, szépsége, tovább is megmarad.

Milyen az a szív, az a lélek, a melyhez bizalommal fordul mindenki? mélységes, kimeríthetetlen, szeretetreméltó.

Kedves kollégák! Minden egyesületet úgy képzelek, mint azt az embert, a ki azért megy fel a hegyre, hogy onnan a körüllevő tájakat egészen beláthassa, annak ne csak szépségeiben gyönyörködjek, hanem gazdasági, kulturális, szóval hasznossági tulajdonságait is megvizsgálja.

Ha ilyen magaslatról szemléljük áldozatkész főpásztorunk ezen és a többi népnevelés oltárára rakott áldozatait, akkor szívünk igazán mélységes, gyermeki szeretettel telik meg iránta, e szeretetből fakad a hálaérzet, ebből azon erős elhatározás: minden ereinkből arra fogunk törekedni, hogy a főpásztor által befektetett tőke, minél दुsabb gyümölcsöket hozzon.

Igen Uraim! Én azt hiszem, hogy legelső sorban épen tanítóegyletünk van kötelezve, abban meg kell előzünk a szülőket is, hogy a főpásztor iránti hála ajkainkon szüntelen ott lebegjen és eselekeiseinkben megnyilvánuljon.

A tanító élete javarészen az iskolában foly le. Eltekintve tehát az iskola általános, a közre való kihatásától, egy jól berendezett iskola előnyeit ki élvezi környezetéből, mint éppen a tanító? Igen nagy rész, hogy ne mondjam a legnagyobb jut tehát nekünk a főpásztor fejedelmiáldozataiból.

Jól érezzük magunkat, ha lakásunk celszerűen, s a mennyiben lehet a kényelemre is tekintettel van berendezve. Az iskolában egy 50—60 tagból álló család helyezkedik el. A hivatása magaslatán álló tanító szívét a boldogságnak egy elég kellemes árnyalata lepi el, ha végig tekintve növedeikre, azokat higienikus, tehát ép, egészséges, testi fejlődés feltételeinek megfelelően látja rendben sorakozni. A jó levegőben kényelmesen elhelyezkedett sereg arcán csakúgy kiül a figyelem, a vágy a jó tanító bácsinak minden szavát elfogni, azt a lélekbe vésni, hogy ott, a hit, a buzgóság, a becsületesség, szóval az igaz erkölcs virágos kertje alakuljon ki.

E kép lebeghet gyakran a főpásztor előtt, midőn áldozatait hozza. S mily szeretetreméltó az a szív, az a lélek, mily egyszerű, tiszta, midőn úgy a gyermekek közé vegyül. Mintha csak az édes Jézus mondaná, engedjétek hozzám jönni a kisdedeket.

Hány momentumot tudnék még elmondani, mindannyit erős motivum képen a mi részünkről a főpásztor iránti hála újabb és újabb fellobbantására.

De nezzünk be az édes anya szívébe is. Közledik az iskolai év. A gyermek már iskola-köteles s mégis oly gyenge, oly gyámoltalannak látszik; a ruháskája is szellős, hanem jobbra nem telik. Az előre látja a teli zord, hófúvásos időket, szíve összeszorul, szegény gyermeke, hogy fog vékony ruháskájában eljutni az iskoláig s habár ott jól fűtött, jó tágas, egészséges terem várna rá, hol a hidegtől elkékkelt tagjait felmelegíthetné! Az az iskola is olyan gyarló farkas ordító. Oda nem menekülni, onnan futni kell! Ne nyugtalanodj édes anya! Ne féltsd fiaeskadat. A jó püspök bácsi kényelmes iskolát, meleg otthont épített az ő és társai számára. Attól se féltsd, hogy a tanító mord, elkényszeredett arccal fogadja. A püspök bácsi szíve a tanítót is felgyújtotta, meleg szeretettel vezeti gyermekeket a többi közre, akik már otthon találják magukat, s így okoskodnak egymás között: bár ne is jönne el tizenegy óra, hogy ne kelene az iskolából elmenni.

Igen! A gyermekek szeretik az iskolát, a szülők örömmel küldik őket oda. Új hajnal pirkad. Úgy szeretnék annak fényében tovább győ-

nyörködni, abból megrajzolni azt a napot, azt az időt, a melynek tüzékvait az előre veti. Úgy szeretném megéskolni azt a kezét, amely azt a fényt itt is, ott is felgyújtja.

Ha azt nem tehetjük kedves kollégák, szálljon az ima feléje, hozzá: az Úr tartsa meg őt, áldja meg hosszas étellel őt, boldogítsa őt. sohase adja Erdély főpásztorát ellenségei kezébe!

A gyűlést megnyitom.

A tanítóegyesületi gyűlés után a szőkefalvi hitközség közebét adott, melyen megvándélgelte a megyei főbb tisztviselőket, környékbeli birtokosságot, a kerületi papságot és tanítóit kart. Az ünneplő közönség mindvégig a fejedelmi bökénységű és angyaliszívű főpásztorunk személyeért lelkesedett s hódolatának egy sok aláírástú táviratban is kifejezést adott. Dominus conservet et vivificet Eum!

Jegyző.

A szerkesztő üzenete.

F. S. A cikket alkalmaslag felhasználjuk.

A kiadóhivatal üzenete.

Szászsebes. Nem tőlünk ered a hiba. A lap bizonyára útközben eltévedt. 38-ik számból már nincs több példányunk.

K Ö Z G A Z D A S Á G .

Marosvásárhely, 1905. szeptember 30.

Szölobirtokosok és szölolepitők figyelmébe.

A szölolepitések és régebbi ültetvényekben mutatkozó hiányok pótlásának eredménye az elültetett oltványok minőségétől függ. Ép ezért nagy fontossággal bír minden szölotermelő részére tudni azt, hogy az ország nagyszámu oltványtelepein hogyan fejlődtek az oltványok az elmúlt rendkívüli száraz nyár folyamán. Az az oltvány, a mely az abnormális szárazság következtében kevés levelet és rövid hajtást hozott, a mely a szárazságot folytán nem volt képes tartalék-tápanyagot magában felhalmozni, soha sem fogja a kívánt eredményt adni. Ellenben szépen fejlődött oltvány még kevésbé jó kezelés mellett is a szöloben mindjobban fejlődik és szakszerű ápolásnál már korán hoz hasznót és bőven téríti meg az ápolás költségét. Hogy mely oltványtelepről szerezzé be szükségletét az elmúlt nyár nagy szárazsága után, azt a szölobirtokos egymagában nem igen tudja megítélni, mivel nincsen abban a helyzetben, hogy személyes látogatás útján szerezzon meggyőződést az egyes telepek mikénti kezeléséről és oltványainak minőségéről. Jó szolgálatot vélnék tehát tenni t. olvasóinknak, a midőn arról értesüljük, hogy a „Küküllő menti első szölooltványtelep” Medgyesen, melynek tulajdonosa Caspari Frigyes, mint tavaly, az elmúlt száraz nyáron is, ritka szakértelemmel párosult mintakezelés és a nagy költséggel berendezett vízvezeték segítségével, — oltványait oly kiváló és kifogástalan minőségre emelte és oly szépen fejlődött anyagot képes szállítani, aminőt az ország egy szöloletele sem. A telep költséget és fáradságot nem kímélve, vízvezetékét megnagyobbította olyannyira, hogy száraz időben naponta 3—4 millió liter vizet volt képes az ültetvényekre vezetni. Ennek következtében az oltványok oly ideális fejlődést nyertek, hogy ezen telep az ország egy látványossága, melynek megtekintése a többi oltványtelep birtokosoknak csak hasznára válnék, különösen, ha a látottakon okulva, a jövőben szintén nagyobb területű vízművekről gondoskodnak, hogy ők maguk is abba a helyzetbe jussanak, ily szépen fejlődött és kiváló minőségű oltványokat szállíthatni. De nemcsak oltványtelep tulajdonosok, hanem vincellér-egyletek, szölobirtokosok és minden a szölolepités iránt érdeklődőnek ajánlhatjuk ezen mintaletelep személyes meglátogatását, hogy személyesen meggyőződjenek a szöloletelep egyszerű állapotáról és hogy megismerjék a megöntözés nagy értékét.

(S.)

P á l y á z a t o k .

— A csikcsatószegei tanítói és segédkantori állomásra ezennel pályázatot hirdetek.

A javadalmazást képezi: a) 177 korona 76 fillér kepevátság, b) 622 korona 24 fillér községi pótlék, c) stóla mintegy 30 kor. Összesen 830 kor. készpénz. Ezenkívül 1 szobából, konyhából, pincéből kamrából álló lakás s körülbelül 18 terü fa.

Megválasztandó köteles az I. és II. osztályt önállóan, az ismétlődő felváltva tanítani s minden kantori teendőben még szűnőidő alatt is segídezni.

Pályázati határidő 1905. október 15-ike. (1—2.)

Bálint Lajos,
plebánus, iskolaszéki elnök.

— Gyergyó-Remetén (Csikmege) megürlt segédkantör-sekrestyési állomásra az egyháztanács pályázatot hirdet. Javadalmát képezi: 1) 600 kor. készpénzfizetés évnegyedi részletekben; 2) Évenként mintegy 150 kor. stola; 3) A temekzési harangozás és csemetétekből évenként mintegy 140 kor.; 4) A község pénztárából 40 kor.; 5) Jó új lakás, gazdasági épületekkel; 6) Egy holdnyi kert az udvar körül.

Kötelessége: 1. A segédkantori teendőkön kívül a templom, sekrestye tisztántartásáról, a templomi ruhák mosatásáról, az összes harangozásról saját felügyelete és felelőssége mellett gondoskodni; 2. A sekrestyési teendők végzése; 3. Vasár-és ünnepnapon a Szent Olvasó imádkozása és a pappal a beteghez járás.

Pályázhatnak, kik egészségesek, jó hanggal bírnak és kifogástalan életűek. Személyes jelentkezők előnyben részesülnek. Bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat folyó év október 15-ig alólírhoz beküldhetik.

Gyergyó-Remete (u. p. Ditrő) 1905. szeptember 27-én.

Kiss Dénes,
lelkész.

— A szentegyházak oláhfalvi segédkantortanító állomásra október tizedikéig pályázat hirdettek, fizetése 800 korona és új lakás.

Pap Albert.

Az elmúlt rendkívüli száraz nyár folyamán ismét a

Küküllőmenti Első Szölooltványtelep

(Tulajd.: GASPARI FRIGYES Medgyes, 122 N.-Küküllőm.)

volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte s ennek folytán az egyedüli szöloletelep, amely ez éven is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan minőségű szölooltványokat szállít.

Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve!

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első orszá-
gos műfes-
tetési és
iparműve-
szetiintézet.
Alapított
1887-ben

Olajba oltárkép

magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök becsé van és egyszersmind szabadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéknak szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabb kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

	18	25	40	55	95	120	180
--	----	----	----	----	----	-----	-----

Poichromozott fa-szobrok,
aranyozott széllal

magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprímás úr ő emenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetich Taszilo gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és marmarványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegényebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

A Dr. SCHMIDT fő-örzs és tisztelő-örvs-féle

FÜLÖLAJ

gyógyít időszakos süketseget, fuffajást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 firt a
Dr. ROTCSHNEK EMIL
gyógyszertárában. DEBRECZEN.

Egészen ingyen

zománcozott edényt nem kapnak sehol, de 6 főzörlőbost és 6 főzörfazéket különféle nagyságban 12 darabot 1 firt, 75 kr.-ért én szállíthatok. Ingyen esomagosítás utánvetel mellett.

A többi tárgyak feltűnő olcsó árban.

— Árjegyzéket ingyen küldök. —

Kohn, gyáriraktáros, Budapest.
VI. ker., Csengeri-utca 51.

Hirdetések jutányos árban felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapítottatott 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi
eremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitünő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat.** — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nincs befolyással reájuk.

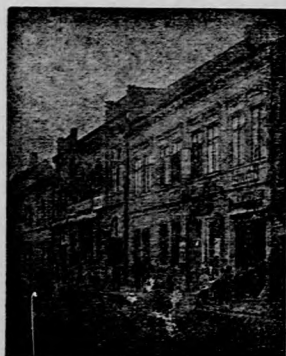

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzle-
letünkben 450-nél több **új orgona mű** került ki.

Raktáron kitünő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindenmemű **javitásokat, hangolásokat** és **át-
építéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☞ Villamos világítás. ☞ Fürdő.

Telefon. ☞ Társas kocsí. ☞ Kitünő konyha. ☞ Valódi borok.

Kőbányai sör. ☞ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.